

ความรู้ เจตคติ และรูปแบบการสื่อสารของผู้ดูแลผู้ป่วยจิตเภท
ในโรงพยาบาลสมเด็จพระยาและโรงพยาบาลศรีธัญญา

นางสาว สติลลา มากะจันทร์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาสุขภาพจิต ภาควิชา จิตเวชศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2541

ISBN 974-639-393-6

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

KNOWLEDGE , ATTITUDE AND COMMUNICATION PATTERNS
OF THE SCHIZOPHRENIC PATIENTS' CARERS
AT SOMDET CHAOPRAYA HOSPITAL AND SRITHUNYA HOSPITAL.

Miss . Silla Markachand

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Science in Mental Health

Department of Psychiatry

Graduate School

Chulalongkorn University

Academic Year 1998

ISBN 974-639-393-6

สถิลลา มากะจันทร์ : ความรู้ เจตคติและรูปแบบการสื่อสาร ของผู้ดูแลผู้ป่วยจิตเภท ในโรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าพระยาและ โรงพยาบาลศรีธัญญา(KNOWLEDGE, ATTITUDE AND COMMUNICATION PATTERNS OF THE SCHIZOPHRENIC PATIENTS' CARERS AT SOMDET CHAOPRAYA HOSPITAL AND SRITHUNYA HOSPITAL.) อ.ที่ปรึกษา : อ.นพ. นิพัทธ์ กาญจนธนาเลิศ :142 หน้า. ISBN 974-639-393-6.

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา(Descriptive Research) โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา รูปแบบการสื่อสารของผู้ดูแลผู้ป่วยจิตเภทต่อผู้ป่วย การศึกษาถึงตัวแปรด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ การเข้ารับการรักษาเป็นผู้ป่วยในโรงพยาบาล ความรู้ เจตคติ ของผู้ดูแลผู้ป่วยมีส่วนเกี่ยวข้องกับอย่างไรต่อรูปแบบ การสื่อสาร ตัวอย่างประชากรในงานวิจัย เป็นผู้ดูแลรับผิดชอบ ผู้ป่วยและอยู่ร่วมครอบครัวเดียวกับผู้ป่วยมากกว่า 1 วัน/สัปดาห์ ในโรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าพระยา 132 ราย และโรงพยาบาลศรีธัญญา 218 ราย โดยใช้แบบสอบถาม ที่ผ่านการตรวจสอบความตรง และความเที่ยงนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า ข้อมูลทั่วไปของผู้ป่วยจิตเภท ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย สถานภาพสมรสเป็นโสด อายุอยู่ในช่วง 31-40 ปี ระดับการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา ส่วนใหญ่ไม่ได้ประกอบอาชีพ และไม่มีรายได้ มีระยะเวลาการเจ็บป่วย 2-10 ปี เคยเข้ารับการรักษาเป็นผู้ป่วยในของโรงพยาบาล ร้อยละ 81.9 ข้อมูลทั่วไปของ ผู้ดูแลผู้ป่วย ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 51-60 ปี อาชีพค้าขาย รายได้ 3001-6000 บาท ความสัมพันธ์เป็นพี่น้อง กับผู้ป่วย ระยะเวลาในการดูแลผู้ป่วยส่วนใหญ่ดูแลผู้ป่วย 2-10 ปี ความรู้ของผู้ดูแลผู้ป่วยจิตเภท ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 6.960 ตัวแปรด้าน การได้รับความรู้หรือการได้ เข้ารับการอบรม และอาชีพของผู้ดูแลผู้ป่วย ที่แตกต่างกันมีความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยของความรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$ และ $p < .05$ ตามลำดับ) เจตคติต่อผู้ป่วยผู้ดูแลผู้ป่วยมีคะแนนเจตคติทางบวกต่อผู้ป่วย ร้อยละ 67.7 ทางลบร้อยละ 32.3 ตัวแปรด้าน การเคยและไม่เคยเข้ารับการรักษาเป็นผู้ป่วยในของโรงพยาบาล ระยะเวลาการเจ็บป่วย อายุและสถานภาพสมรส อาชีพและรายได้ของผู้ป่วยที่แตกต่างกัน ความสัมพันธ์ต่อผู้ป่วย และอายุของผู้ดูแลผู้ป่วยที่แตกต่างกัน เจตคติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) ด้านการรูปแบบการสื่อสารของผู้ดูแลผู้ป่วยพบว่า เป็นไปในทางบวกร้อยละ 53.4 รูปแบบการสื่อสารทางลบ ร้อยละ 46.6 ตัวแปรด้าน ระยะเวลาการเจ็บป่วย อาชีพ รายได้ สถานภาพสมรสของผู้ป่วยและความสัมพันธ์ อายุ และระยะเวลาที่ดูแลผู้ป่วยที่แตกต่างกัน รูปแบบการสื่อสารมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เจตคติ ระยะเวลาในการดูแลผู้ป่วย ความรู้ในการดูแลผู้ป่วยและอาชีพของผู้ดูแลผู้ป่วยมีผลต่อการพยากรณ์รูปแบบการสื่อสารได้ 68.84% ($R^2=0.68842$) โดยเจตคติมีผลในการพยากรณ์รูปแบบการสื่อสารมากกว่า ปัจจัยด้านอื่น

ภาควิชา .....จิตเวชศาสตร์.....
สาขาวิชา .....สุขภาพจิต.....
ปีการศึกษา .....2541.....

ลายมือชื่อนิสิต .....สถิลลา มากะจันทร์.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....นิพัทธ์ กาญจนธนาเลิศ.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....-.....

3972015030 : MAJOR MENTAL HEALTH

KEY WORD:

KNOWLEDGE / ATTITUDE / COMMUNICATION PATTERNS /SCHIZOPHRENIA / CARERS

SLILLA MARKACHAND : KNOWLEDGE , ATTITUDE AND COMMUNICATION PATTERNS OF THE

SCHIZOPHRENIC PATIENTS' CARERS AT SOMDET CHAOPRAYA HOSPITAL AND SRITHUNYA HOSPITAL

THESIS ADVISOR: NIPATT KARNJANATHANALERS, M.D. pp. 142.ISBN 974-639-393-6.

This study was descriptive research .The objective of the research was to study communication patterns of the Schizophrenic patients ' carers. The dependent variables are age ,educational level , incomes, knowledges and attitudes. The sample populations were the carers who take care of patients and spend time daily with patients more than 5 days a weekThe sample size was 132 carers from Somdet Chaophaya Hospital and 218 carers form Srithunya hospital . The research questionnaires , which have been tested for validity and reliability, were used for this study.

The research findings indicated that most Schizophrenic patients were male whose age were ranging 31-40 years old and had normally elementary school grades, unemployment and no income. Duration of patients' illness was 2-10 years old and 81.9 % of patients were admitted. Patients' carers are mostly female ,whose age range from 51-60 years old , self employed which average incomes were 3001-6000 bath. Duration of care was 2-10 years. The level of knowledge's to care for patients were moderate with the mean score of 6.960 .Other variables such as : training for communication; occupation; knowledge's of carers revealed some differences with statistic confidence level of $p < 0.001$ and $p < 0.05$. The carers' positive attitudes were 67.7% and negative attitudes for patients were 32.3% . The variables of the Schizophrenic patients' income have different with statistical confidence level of $p < 0.05$. The communication patterns of the Schizophrenic patients' carers were positive communication 53.4% and negative communication 46.6%. The variable compose of duration of illness, number of admissions, occupation, income, marital status and duration of care were difference with statistical confidence at level $p < 0.05$. The Multiple Regression analysis: Stepwise could predict communication patterns 68.84%($R^2=0.68842$) and the most predictable factor was attitude.

ภาควิชา.....จิตเวชศาสตร์

สาขาวิชา.....สุขภาพจิต

ปีการศึกษา.....2541

ลายมือชื่อนิสิต..... นพิตา นภะโพธิ์

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... นพิตา นภะโพธิ์

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้ สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งของ อ. นพ. นิพัทธ์ กาญจนธนาเลิศ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รศ. พญ. นันทิกา ทวิชาชาติ ประธานหลักสูตร ที่ได้ให้กำลังใจ ชี้คิดเห็น คำแนะนำ ตรวจสอบแก้ไข ด้วยความเอาใจใส่อย่างมากมาตลอด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูง ในความกรุณาของท่านอาจารย์เป็นอย่างยิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ สมรัตน์ เลิศมหาฤทธิ์ เป็นผู้ให้คำปรึกษาด้านสถิติรวมถึง ผู้ทรงคุณวุฒิ กรรมการในการสอบทุกท่าน ที่กรุณาให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะและตรวจสอบงานวิจัยในครั้งนี้ คณาจารย์ทุกท่านที่ ประสิทธิ์ ประสาทความรู้แก่ผู้วิจัย

ขอพระคุณผู้อำนวยการโรงพยาบาลสมเด็จพระยาและ โรงพยาบาลศรีธัญญา หัวหน้าฝ่ายการพยาบาล หัวหน้ากลุ่มงานผู้ป่วยนอก เจ้าหน้าที่ทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ช่วยเหลือในการเก็บข้อมูล รวมทั้งผู้ดูแลผู้ป่วยจิตเภททุกท่าน ที่ได้ให้ความร่วมมือ เป็นอย่างดีในการตอบแบบสอบถาม เพื่อการวิจัยในครั้งนี้

ท้ายสุดนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณมารดาของผู้วิจัย และคุณเบญจา ปันงา ที่เป็นบุคคลสำคัญยิ่งในการช่วยเหลือสนับสนุน ด้านกำลังใจ กำลังสติปัญญา และทุนทรัพย์แก่ผู้วิจัย ขอขอบคุณ ญาติพี่น้อง เพื่อนผู้ใกล้ชิด สำหรับความรัก ความอาทร ห่วงใย การสนับสนุนช่วยเหลือในทุกๆด้าน ที่มอบให้แก่ผู้วิจัยด้วยดีตลอดมา จนทำให้วิทยานิพนธ์สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยดี

สลิลลา มากะจันทร์

สารบัญ

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฉ

บทที่

1. บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
1.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	5
1.5 ข้อตกลงเบื้องต้น.....	6
1.6 ข้อยกเว้นของการวิจัย.....	6
1.7 คำจำกัดความในการวิจัย.....	6
1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
2.1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับโรคจิตเภท.....	8
2.2 ผลกระทบจากการดูแลผู้ป่วยที่มีผลต่อผู้ดูแลผู้ป่วย.....	19
2.3 ความรู้พื้นฐานด้านจิตตคติ.....	23
2.4 การสื่อสาร.....	32
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	48
3. วิธีการดำเนินการวิจัย.....	55
3.1 ประชากร.....	55
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	57
3.3 เกณฑ์เทียบระดับความคิดเห็นในแบบสอบถาม.....	58
3.4 การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล.....	61

สารบัญ (ต่อ)

4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	63
4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ป่วย.....	64
4.2 ข้อมูลทั่วไปของผู้ดูแลผู้ป่วย.....	68
4.3 ความรู้ในการดูแลผู้ป่วย.....	71
4.4 เจตคติของผู้ดูแลผู้ป่วยต่อผู้ป่วย.....	77
4.5 รูปแบบการสื่อสารของผู้ดูแลผู้ป่วยต่อผู้ป่วย.....	88
4.6 การพยากรณ์รูปแบบการสื่อสาร.....	100
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	103
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	103
5.2 อภิปรายผลการวิจัย.....	110
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	118
รายการอ้างอิง.....	121
ภาคผนวก.....	131
จดหมายตอบรับการเก็บข้อมูล.....	132
แบบสอบถาม.....	134
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	141
ประวัติผู้วิจัย.....	142

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของผู้ป่วยจิตเภทจำแนกตามเพศ อายุ และสถานภาพสมรส ของแต่ละ โรงพยาบาล.....64

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนและร้อยละ ข้อมูลทั่วไปของผู้ป่วยจิตเภทจำแนกตาม ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ของแต่ละ โรงพยาบาล.....65

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของผู้ป่วยจิตเภทจำแนกตามระยะเวลา ที่เจ็บป่วยเป็น โรคจิตเภท การเข้ารับการรักษาเป็นผู้ป่วยในของ โรงพยาบาล และจำนวนสมาชิกในครอบครัว.....66

ตารางที่ 4 จำนวนครั้งที่เข้ารับการรักษาเป็นผู้ป่วยในของ โรงพยาบาล ของทั้งสอง โรงพยาบาลจำนวน 350 ราย..... 67

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของผู้ดูแลผู้ป่วยจิตเภท จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล ของแต่ละ โรงพยาบาล.....68

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของผู้ดูแลผู้ป่วยจิตเภทจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล ในด้านระยะเวลาที่ดูแลผู้ป่วย ระดับการศึกษา และการได้รับความรู้หรือ เข้ารับการอบรมในการดูแลผู้ป่วยของแต่ละ โรงพยาบาล.....70

ตารางที่ 7 แสดงความถี่และร้อยละของผู้ดูแลผู้ป่วยที่ตอบแบบสอบถาม ในด้านความรู้ถูกต้องเป็นรายข้อ..... 71

ตารางที่ 8 ระดับความรู้ของผู้ดูแลผู้ป่วยจิตเภท.....72

ตารางที่ 9 แสดงการเปรียบเทียบความรู้ในการดูแลผู้ป่วยของผู้ดูแลผู้ป่วย 350 ราย ด้วยวิธี Unpaired t-test.....73

ตารางที่ 10 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคะแนนความรู้ ในการดูแลผู้ป่วยของผู้ดูแลผู้ป่วยจิตเภท 350 ราย ตามลักษณะ ของผู้ดูแลผู้ป่วย.....74

ตารางที่ 11 แสดงการเปรียบเทียบคะแนนความรู้ ในการดูแลผู้ป่วย จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล ของผู้ดูแลผู้ป่วย 350 รายด้วย F -test 75

ตารางที่ 12 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย ความรู้ ในการดูแลผู้ป่วย ตามรายได้เป็นรายคู่ โดยวิธี Scheffe.....76

ตารางที่ 13	แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย ความรู้ ในการดูแลผู้ป่วย ตามการได้รับความรู้หรือการเข้ารับการอบรมเป็นรายคู่ โดยวิธี Scheffe.....	76
ตารางที่ 14	แสดงร้อยละและค่าเฉลี่ยคะแนนเจตคติของผู้ดูแลผู้ป่วย 350 ราย ที่มีต่อผู้ป่วยจิตเภท.....	78
ตารางที่ 15	แสดงการเปรียบเทียบคะแนนเจตคติของผู้ดูแลผู้ป่วย 350 ราย จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลด้วยวิธี Unpaired t-test.....	80
ตารางที่ 16	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนเจตคติ ที่ผู้ดูแลผู้ป่วย 350 ราย มีต่อผู้ป่วยจิตเภทตามปัจจัยต่างๆ.....	81
ตารางที่ 17	แสดงการเปรียบเทียบคะแนนเจตคติของผู้ดูแลผู้ป่วยจิตเภท จำนวน 350 ราย จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลด้วย F-test.....	84
ตารางที่ 18	แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีของ Scheffe เพื่อเปรียบเทียบ ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเจตคติของผู้ดูแลผู้ป่วยจิตเภท ระหว่างกลุ่มระยะเวลาการเจ็บป่วยเป็นรายคู่.....	87
ตารางที่ 19	แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีของ Scheffe เพื่อเปรียบเทียบ ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเจตคติของผู้ดูแลผู้ป่วยจิตเภท ระหว่างกลุ่มอาชีพของผู้ป่วย.....	87
ตารางที่ 20	แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีของ Scheffe เพื่อเปรียบเทียบ ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเจตคติของผู้ดูแลผู้ป่วยจิตเภท ระหว่างกลุ่มสถานภาพสมรสของผู้ป่วย.....	88
ตารางที่ 21	ร้อยละคะแนนพฤติกรรมการสื่อสารของผู้ดูแลผู้ป่วย จำนวน 350 รายที่มีต่อผู้ป่วยจิตเภท.....	89
ตารางที่ 22	แสดงการเปรียบเทียบคะแนนรูปแบบการสื่อสาร ของผู้ดูแลผู้ป่วยจิตเภทจำนวน 350 ราย จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลด้วย t-test.....	91
ตารางที่ 23	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนรูปแบบการสื่อสาร ที่ผู้ดูแลผู้ป่วย 350 ราย มีต่อผู้ป่วยจิตเภทตามปัจจัยต่างๆ.....	92
ตารางที่ 24	แสดงการเปรียบเทียบคะแนนรูปแบบการสื่อสารของผู้ดูแลผู้ป่วย จำนวน 350 รายต่อผู้ป่วยจิตเภทจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลด้วย F-test.....	93

ตารางที่ 25	แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีของ Scheffe เพื่อเปรียบเทียบ ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรูปแบบการสื่อสารของผู้ดูแลผู้ป่วยจิตเภท ระหว่างกลุ่มระยะเวลาการเจ็บป่วยเป็นรายคู่.....	98
ตารางที่ 26	แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีของ Scheffe เพื่อเปรียบเทียบ ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรูปแบบการสื่อสาร ของผู้ดูแลผู้ป่วยจิตเภท ระหว่างกลุ่มอาชีพของผู้ป่วย.....	98
ตารางที่ 27	แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีของ Scheffe เพื่อเปรียบเทียบ ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนรูปแบบการสื่อสารของผู้ดูแลผู้ป่วย จิตเภทระหว่างกลุ่มระยะเวลาที่ดูแลผู้ป่วย.....	99
ตารางที่ 28	แสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆต่อรูปแบบการสื่อสาร ด้วย Pearson Product Moment Correlation Co-efficient.....	100
ตารางที่ 29	แสดงการวิเคราะห์ถดถอยพหุขั้นตอน (Multiple Regression :Stepwise) ของตัวแปรในการร่วมพยากรณ์รูปแบบการสื่อสาร ของผู้ดูแลผู้ป่วยจิตเภท.....	101